

ლიტერატურული განცემი

№21 (325) 11 - 24 ნოემბერი 2022

გამოდის ორ კვირაში ერთხელ, პარასკეობით

ფასი 80 თეთრი

თამრი ფხავაძე

გზა

ვარდების ბაღისკენ

ფრაგმენტი მომავალი რომანიდან
„ჩვენ, თურმელები“

და სწორედ ამავე დროს მარჯვედ დატრიალდა უფროსი ლიუქ თურმანის მეხსიერებაში პატარა, დაუნდობელი საშლელი და ვარდების ბაღის სამუდამოდ ნაშლას შეუდგა...

მეორე სეანსზე საშლელმა ნაშალა ჭიშკარი და მესერი. მესამეზე — ვარდები. მეოთხეზე — ალურის ხე და სველ ალურებს მიწებებული ფოთლები. მეხუთე დღეს ნაიშალა წვიმა და მეექვსე დღეს — ანანო შავთვალას კრძალავდნენ და ლიუქ თურმანი კი ვერა და ველარი იხსენებდა, ვინ იყო კუბოში მწოლიარე ეს ქალი და რატომ უნდა გამოსთხოვებოდა.

მეშვიდე დღეს ლიუქ თურმანის მეხსიერებიდან საკუთარი ყოვლის შემძლებით ნაიშალოვნებმა სულის მკურნალმა გააქრო წვიმის სურნელიც და ლიუქ თურმანმა გაკვირვებით დახედა საფენ-მაქ-მანებში გახვეულ შვილიშვილს და როცა გიორგი (ჯორჯ) თურმანმა, შენი შვილიშვილია, ძლივს ამოთქვა ორი სიტყვა, რომელთაც ნავთობის სურნელი დაკრავდა, მოხუცმა თვალებში დაბნეულად და ცოტა ბრაზიანად შეხედა შვილს და ჰკითხა:

— შენ ვინ ხარ?

და ჰკითხა, რა თქმა უნდა, უცხო ენაზე, და სავსებით უ-მშობლიურ-აქცენტოდ.

ხოლო ანდერი, ანანო შავთვალასგან განსხვავებით, ჯერაც არ ჰქონდა დაწერილი...

ჯენიფერ კ. უსწრაფესად გაერკვა შექმნილ სიტუაციაში. და პატარა ლუკა თურმელი სამი თვისაც არ იყო, რომ ბაბუამისი უკვე ფსიქიატრიულ კლინიკაში, სწორედ იგივე (და ეს ჯენიფერის დაჟინებული სურვილი იყო) მ-რ საშლელის ყურადღებიანი დაკვირვების ქვეშ გადიოდა მკურნალობის კურსს, ხოლო ის, რაც მთელი მისი ქონებიდან დარჩენილიყო, მოხერხებულად განხეკუთვნა ჯენიფერს და მხოლოდ ჯენიფერს — სახლის, დიდი ჭაობებისპირა უიმელო, დახრული ტრამალისა და კიდევ ოციოდე მილიონი დოლარის გარდა, რომელიც ოჯახის მეგობარ ადვოკატ ევანსს ჯერ კიდევ ლიუქ თურმანის ცნობიერების „სუფთა დაფად“ ქცევამდე, დიდი დაჟინებით გადაენახა მის, ანუ ბებერი თურმანის სახელზე.

ორი თვეც არ გასულა ლიუქ თურმანის კლინიკაში მოთავსებიდან, რომ ჯენიფერ კ.-მ, ჭაობებისპირა ტრამალიდან საგანგებოდ, გადაუდებელი საუბრისთვის ჩამოყალიბებას ჩვილი მუხლებზე დაუწინა და უთხრა:

— მე მივდივარ, ჯორჯ. შენ გრჩება სახლი, შენი დაწერილი ჭაბურლილები და ბავშვი. ჩათვალე, რომ სხვა ყველაფერი მორალური კომპენსაციაა იმისთვის, რაც აქ გადავიტანე.

— აქ რა გადაიტანე? — დუნედ იკითხა ჯორჯ-გიორგიმ.

— საშინელი მოწყენილობა, — თქვა ჯენიფერ კ.-მ, — ამას შენ ვერასდროს გაიგებ, ტყუილად ნუ ამახსნევინებ. შენ ყველაზე ლრმა და ყველაზე ცარიელ ჭაბურლილში ცხოვრობ.

ჯენიფერ კ.-მ მზერა უცვლელად გადაიტანა ბავშვზე, სულ ოდნავ შეურბილდა ნაკვთები, მერე შეტრიალდა, ქუსლების კაკუნით გაიარა ჩაბრებული, მოწყენილი დერეფანი და კარი გაიხურა.

ჯორჯ თურმანი იძულებული გახდა რამდენიმე სანს რაღაც სხვაზე, არანავთობურზე ეფიქრა. ბავშვი მოახლეს მიაწოდა და გამოჩუმებულ სახლში ბორიალს მოჰყვა.

გადიოდა ოთახიდან ოთახში, ვერანდიდან ვერანდაზე, დერეფნიდან დერეფანში. ჯდებოდა სავარძლებში ხან აქ, ხან იქ. მანსარდაზეც კი აიტანა ნავთობის სურნელი.

ნინო მშვიდობაძე

ნოსტალგია

მიყვარდა წერილები, ფოსტალიონის მიერ მოტანილი, მიყვარდა კონვერტები მარკებით. მიყვარდა ორსიტყვიანი დეპეშები, რუსული შრიფტით სასაცილოდ დანერილი ქართული სიტყვებით. ერთი მათგანი ახლაც ინახება ჩვენთან: „გილოცავტ კალიშვილის დაბადებას“ — წერია ბეჭდური კირილიცით.

ეს ჩემს დაბადებას ულოცავენ ოჯახს... ფურცელი გაყვითლებულია,

სიძეველის სუნიც აქვს.

ხუმრობა საქმე ხომ არაა, 44 წელია, ინახება სქელყდიან რვეულებს შორის.

მიყვარდა ღია ბარათები, ნახატებიანი ყდებით, ფერადები, ყვავილებიანი, ვარსკვლავებით

ან თოვლის ფიფქებით და თოვლის ბაბუებით.

ვწერდი ბატიფეხური ასოებით ღია ბარათებზე და ვგზავნიდი:

სახლში, მეზობელთან, მეგობართან,

რომელიც სოფლის დასაწყისში ცხოვრობდა.

მიყვარდა ფოსტალიონის ვევება ჩანთა —

ათასი ამბებით იმ მხარიდან,

რომელიც უცხო იყო ჩემთვის და ამდენად, იდუმალიც.

დღეს, როცა თითოს ერთი დაჭერა ასაკმარისი და

დედამიწის ნებისმიერ კუთხეში მიაწვდენ ხმას,

მენატრება ჭიშკარში ჩამოდებულ გაზეთებში

ჩადებული წერილი,

რომელსაც

მონატრებული ადამიანის ხელების სითბო,

ხანდახან კი ცრემლების კვალიც თან ახლდა...

ჩვენ წერილებსაც ველარ ვწერთ...

ჩვენ ერთმანეთს გავუუცხოვდით...

IV-V

მარიამ წიკლაური

საერთგულებელი

რალაც უნდა გაგაჩნდეს საერთგულებელი, ვიღაც იყოს ამ ქეცენად შენი მგულებელიც.

როგორც მზე და ბალახი, თუნდ შემხმარიც ალხზე, როგორც სანთლის ციმციმი, სიბნელეს რომ ამღვრევს.

განა უთვლელ-უშქარი, განა ბევრზე ბევრი, რალაც უნდა გაგაჩნდეს საერთგულებელი!

თუნდაც ერთი იმგვარი იდეა და საქმე, შენ რომ ენირები და სხვა არაფრად აქნევს.

რალაც, შენი საარსო, ნაპოვარი, ნაღდი, რისთვისაც ერთ მშვენიერ დღეს ცას ლუქსაც ახდი.

ცის კიბეს და ზღვის ხიდს რომ გაგიჭიმავს, გჩემობს,

იქაც რომ გაგამართლებს,

არ მისულხარ ჯერ რომ.

რალაც უნდა გაგაჩნდეს საერთგულებელი, თუნდაც ერთი, განა კი, უთვლელი და ბევრი?!

რითაც ხილულ-უხილავს გამოხვალ და გახვალ, და გაუძლებ უმტკიცეს კაცადყოფნის სახადს.

VIII-IX

ნინო მშვიდობაძე

ცერტიფი

დედას

ქარი რომ ქარია,
ქარმაც დამიღინყა.
ტანსრული მაინც ვიყო,
ყოველ ძლიერ ქარზე აღარავინ გამეხუმრებოდა
ყველში ამოსული ხუმრობით:
ჯიბეში ქვები ჩაიწყვეო.
ქვებიც ვერ გაუძლებენ ასეთ სისულელეს,
რომ ესმოდეთ...
მზისა ვარ მეტქი,
იმდენ ვიძახე,
ახლა უმზეობა მკლავს.
ვილაც მაინც იყოს,
სულში მზესავით ამოვიყვანდი
და ყოველ დილით „ლილეოს“ ვუმდერებდი.
არავინაა...
და ჩემ სუსტ თითებს საბნიდან რომ ამოვყოფ,
ჰაერში ვათამაშებ,
თითქოს უზილავ კლავიშებზე ვუკრავდე შოპენს
(კიცოდე მაინც დაკრა,
მხოლოდ მოსმენა ვიცი, ისიც მარტოდმარტომ)...
თითები კი,
თითები მზეს დაეძებენ და სუსხიან აისებშიც,
თუ მაგნეს,
ბეჭნიერებისაგან თრთიან,
რადგან თითებივით
არაფერმა იცის მზის სითბოს ფასი.

დედაჩემმა მითხრა, რომ ძნელი ვარ...

ჩემი ბრალი სულაც არა.

ფაშფაშა და ტანსრული მაინც ვიყო,

ტანსრული ქალები ძნელები არ არიან.

სასევენ ნიშანთაგან თითქოს მძიმე უფრო შემფერება,

მაგრამ მირჩევნია ნერტილი ვიყო,

ან სულაც ძახილის ნიშანი,

ვიდრე კითხვის ნიშანი,

რადგან კითხვები მუდამ პასუხებს ელოდებიან

და რომ ვერ იღებებ,

სუიციდით ასრულებენ სიცოცხლეს...

თურმე დუმილი და გულგრილობა

კითხის ნიშანაც კი თვითმკვლელად აქცევს...

ჰოდა, წერტილი მინდა ვიყო,

ჩემი ნება რომ იყოს,

ყოველი სიტყვის შემდეგ დაესვამდი,

რადგან არ არსებობს დაუსრულებელი სიტყვა.

დედაჩემმა მითხრა. რომ. ძნელი. ვარ.

მე. კი. უბრალოდ. გაზაფხულს. ველოდები.

კაპოები

აფხაზეთიდან დევნილ მეგობრებს

მე — ჩემეული ემოციებით,

შენ — შენეული ჩაფიქრებებით,

ჩვენ —

უჩვენოდ გულგასენილები

და კრიჭაშეკრამდე სავსენი მონატრებით...

მდინარის სხვადასხვა ნაპირზე მდგომნი...

ერთმანეთს ვეძავთ და ვერ ვეძებით...

ვესაუბრებით და ხმა არ გვესმის...

ამ მდინარის გადმოლახვა როგორი ძნელია თურმე...

არადა...

ხომ იყო დრო,

ერთად რომ ვიყავით შენ და მე...

ხომ იყო დრო,

ერთმანეთი რომ გვყავდა...

იცი, რა მასხვეს?

დედაშენის გამომცხვარი ჩიტის რე,

სიხარულით რომ შემოგქონდა ჩემთან...

და ისიც მახსოვეს, იმ ნამცხვარს

ვანილის ოდნავ მომწარო გემო რომ დაპურავდა...

გახსოვს?

ამავს რომ მიყვებოდი ქართველ ბიჭე,
რომელსაც სურდა, 12 ბიჭი გაგებინა?
და მე — ჩემეული ემოციებით
და შენ — შენეული ჩაფიქრებებით
და ჩვენ — უჩვენობით გულგასენილები
დღეს სხვადასხვა ნაპირზე ვდგავართ...
ბოლოს რომ ჩამოვედი,
ალარც შენ სახლი იყო და ალარც მოედანი...
მხოლოდ მდინარე ბზიფი მიედინებოდა ძველებურად...
იცი, რა ერქვა ბზიფი ძველად?
კაპოეტისწყალი...

იცი, კაპოეტი რაა?

მტკანი წყლის თევზი და
წელინადგამოვლილი ფრინველი...
ჩვენ მტკანი წყლის თევზები უფრო ვართ, მგონი,
ვადრე ფრინველები,
რადგან ფრინველებს ფრენა მაინც შეუძლიათ...
თევზები კი...
და შენ...

და მე...
და ჩვენ — აღარ ვართ ჩვენ და ერთმანეთს ვნატრობთ...
ჩვენ წლებმა და ომებმა მოგვითებზავეს...
ჩვენ კაპოეტები ვართ,
მტკანი წყლის კაპოეტები
და ბზიფი ახლა უჩვენოდაც მიედინება!!!!!!!

ავტოპროტორები

ჩემი დამეწურილი თვალები და

ფრთხაბად ქცეული ხელები

და ხერხემალი — ისე დრეკადი,

როგორც ტირიფი

და ბაგეებზე შემხმარი სიტყვები და

კიდევ ცრემლები,

ცრემლები, რომელებიც მლაშეც აღარაა...

შენ რომ მოდიხარ და ვერ მოდიხარ...

შე რომ წავედი და ვერ წავედი...

გზა რომ გაიყო და მაინც რომ ერთია...

ბილიკი ძეგვიანი თუ უძებოც...

დამეწურილ თვალებში ამოსული ეკლები

და ველარ მოხდილი დაავადება სახელად —

სიყვარული...

მე...

ვეღარ ვსუნთქავ და

ვეღარ ვხედვ და

ვეღარ ვისმენ და

ვწერდები...

სად ხარ?

მოდი და მითხარი,

რომ თვალები უნდა ამეხილოს,

რომ ხურჯინივით დასაბერტყი,

რომ ჩემ სულია დასაბერტყი,

რომ გზა ისევ უნდა გავაგრძელო,

რომ მიყვარდეს და უფრო მეტად,

რომ ვუყვარდე და უმეტესი...

ჩემი დამეწურილი თვალები და

ფრთხაბადქცეული ხელები და

ტირიფივით დრეკადი ხერხემალი —

ანუ მე —

ბაგეებს შეყინული ერთადერთი სიტყვით:

მიყვარხარ...

რომელსაც ალპათ,

ოდესლაც,

როცა:

სისხლისფერად ამოვახველებ!!!

ავდევიური

ჩვენ,

ვისაც როგორდაც გაგვიმართლა,

რადგან აქა ვართ;

ჩვენ, ვინც ვერასდროს შევისწავლეთ საკუთარი თავი და ზურგი შევაქციეთ ლმერთს;

ჩვენ, ვისოთვისაც სიტყვებმა ფასი დაკარგეს

და ცხოვრება დროში განერილი მოძრაობებია,

ალმოვაჩინეთ:

რომ ჩვენი დედები და მამები უჩვენოდ დაბერებულან;

რომ ჩვენი შეილები შეეგვარებულები არიან;

რომ ჩვენს მეზობელს თურმე

მარჯვენა ყურით არ ესმის,

ხოლო სახლის წინ

კამელის უზარმაზარ ვარჯში

ბეღურებების ოჯახი ცხოვრობს...

ჩვენ, რომლებსაც გვეგონა,

რომ ვერაფერი შეგვაჩერებდა,

ერთმანეთისა და საკუთარი თავის პირისპირ აღმოვჩნდით...

და გაგვახსენებდა:

უჩვენო ქუჩების,

უჩვენო სახლების,

უჩვენოდ ამოსული მზის...

ახლა ვსხედვართ და ვდარდობთ:

ჭრელი გახადეს ქალაქი და
მოიგონეს ომები და
შური და ბოროტება
და გადაერთიანდნენ ერთმანეთში და
მანც უერთმანეთობა კლავდათ
და დაკარგეს თავი და ერთმანეთი კი ვერ იპოვეს...
ქალაქი კი...
ქალაქი იდგა ისევ:
მდუმარედ,
ვერშეგუებული სახელით,
ცრემლებშეგუებული და უკვე ჭუჭყიანი...
მე მანც ვყოლოდი,
რომ...
იყო და არა იყო რა...
იყო ქალაქი...

ცუდი შვილისა

დედას

ჩემმა ემოციურმა ამპლიტუდამ გადახრა დაიწყო.
ყველაფერი გავატარე პრიზმასავით და
გავფერადი.

რა საჭიროა მოტყუება,
ტკივილებს მანც ვერავინ ხედავს
დედაჩემის თვალების გარდა
და ხანდახან მასაც კი საგულდაგულოდ ვუმაღავ.
სამყაროში ყველაზე ცუდი შეიძლი ვარ:
ჯიუტი, თავნება, დაუჯერებელი
და ზედმეტად გულუბრყვილო,
ისე,
რომ ყველაზე იოლი ჩემი მოტყუება...
და მანც მგონია, რომ
ადამიანები უნდობლობას არ იმსახურებენ.
თან ნდობა პასუხისმგებლობაა
და არა უბრალოდ, იმედის ქონის აქტი,
როცა გჯერა, რომ არ გიღალატებენ,
არ მიგატოვებენ,
არ აგატკივებენ.
პო, ადამიანები უნდობლობას არ იმსახურებენ
და რამდენჯერაც უნდა მეტკინოს,
ვენდობა.
აგვისტოს პაპანაჯებისგან ქანცგამოცლილს
ისლა დამრჩენია, ჩემი ყველა ფიქრი და სურვილი
ჰამაჯი მივანდო.

არაფერი სჯობს პაპრში გამოყიდულ სარწეველას,
რომელიც მინას გწყვეტს და
ამ დროს ასე ახლოს ხარ ცასთან...
პო, მე ცუდი შეიღო ვარ:
ანენილი ხასიათით,
მხოლოდ ნერვებით და
ტკივილებით,
რომელსაც დედაჩემის ხშირად ვერ ვუმაღავ.
ჩემი ემოციური ამპლიტუდა კი
საგრძნობლად გადახრილია.

ასეთ ყოველთვის,
როცა იქცები,
ინყება გადახრა.
და საწყის წერტილს
მხოლოდ ავსების პროცესში უბრუნდები.
მე ცუდი შეიღო ვარ,
ფიქრებს ჰამაკა ვანდობ და
ვიზრები,
რომ ემოციებისგან დავიცალო...

სიკვდილისა

რა მოქავონ გემო დაპერავს ცხოვრებას,
მე რომ ტკილი მეგონა და გამალებით დავენაფე...
ამას არ ჯობდა, ლენცოფა გამედეჭა?

ჰა და ჰა:
ერთი ნაბიჯია სიკედილამდე.
სიკედილი ცივ ხელს რომ იმ აებედით დარს ჩააყოლებს,
განა ვარ ნინაალდეგობის გამწევი???

არადა,
როგორ დავინებდე ასეთ ცივსა და პირქუშს...
თვალებით თუ არ ჩავეხდე, ხომ არაფერი გამომიგა და
კოცნას გემო როგორ ჩავატან?

ვის ეგონება, რომ არ მიყვარს?
ვინ იფიქრებს, რომ არ ველოდი?
მანც რომ არ მინდა, სუნთქვა ვიგრძნო,
მე თავად ვწყვეტ სუნთქვას
და ვცდილობ, მისი სახე ავირიდო:

მემილიონე გაქცევა რეალობდან...
ისლა დამრჩენია თავი დაგხარ
და თვალები შეინით შევიბრუნო.
უკუღმა სიარულსაც ვისწავლიდი,
რომ ვიცოდე, გადავრჩები...
მე კი უკუღმა ზღვის პირას ვდგავარ
კენჭების ნაცვლად...
რა ფასი აქვთ სიტყვებს,
რომლებსაც ვერავინ გაიგონებს,
ზღვის გარდა???
არც კოცნას აქვს ფასი
და არც ძუძუების ლარში ჩაყოლებულ
სიკედილი ცივ და დახვერილ თითებს,

თუკი არც ვიყვარს და აღარც ელოდები,
თუკი საერთოდ:
სიყვარულიც გადავავინყდა...
მე ფეხაკრეფით კი არა,
ტანაკრეფით სიარული ვისწავლე:
ჩემში ქალი რომ არ გავალები
და მთელი ცხოვრებაა, იყდითი მეფიქება:
განნირული და მარტოდარჩენილი —
რა აზრი ჰქონდა თავგანწირებას,
ოლიტერონთან ერთი დანოლა თუ უნდა ეტვირთა
ყველაზე მძიმე და

აუტანელ ტვირთად???

შეგნით რომ თვალები შევიბრუნე,
ისნი უფრო მეტს ხედავენ თურმე და
მე დავინახე ჩემი სულის ციცაბოები.
რა ტყუილად ვფაფხურობთ ადამიანები,
საკუთარი სულის შესწავლა
ყველაზე რთული და ძნელია და ჩვენ კი
სხვა ვითომ და გამოგონილ საქმეებს ვეპოტინებით...
მე რომ სიკედილი მეგონა,
სიყვარული ყოფილა
და ძუძუების ლარს თითები რომ ჩაყოლა,
ხელი ავუკანი, რადგან
ტანაკრეფით სიარულის დროს
ჩემი ქალობა სულ გადამავინყდა...
ვინდა მომიყვანის საყარელი?
ვინდა მომაკითხავს სველთვალებას,
ტანაკრეფილს და დარდანანა?
სადღა ვეტებო ვეირილები?
ნატერფალებით შემოვაზე ჩემი სავალი გზა და
კი არ დავდივარ,
ვზომავ,
ვეზომები...
მე — პირგამშრალი,
თმაგამლილი,
დალლისფერი ქალი ვარ და
ზურგით მდგარი სიტყვებს ვისვრი,
ვერებისთვის გასაგონებს:
ჩემი სიცოცხლე შემინირავს,
ჩემი თვალები შემინირავს,
ჩემი ტუჩები შემინირავს
შენთვის,
სიკედილივით სიყვარულო!!!

გათვლა სიზორილან

ალხო-მალხო, ჩიტმა გნახოსო და
სულ იმას ვფიქრობდი,
ეს ალხო-მალხო რაღაა-მეთექი.
ჯერ ახლო-მახლო მეგონა,
მაგრამ, არ გამოდიოდა რაღაც და
მერე მივხვდი:
უბრალო გათვლა კი არა,
ცხოვრება თავიდან ბოლომდე,
ინილო-ბინილოა,
ფაუსრულებელი, მოსაბეზრებელი სცენარი,
რომელსაც სიკედილიც ვერ უსვამს წერტილს.
რანაირი ფერადები სცოდნია მანც ბავშვობას —
ისე თავხედი ხარ, მზესაც კი აფერადებ...
მერე?
მერე მხოლოდ სევდალა შემორჩება,
ტკილი სევდა!
ასე მგონა, მატარებლის ვაგონში ვზივარ...
დღნ-დღნ, დღნ-დღნ,
რნგ-რნგ — გრგვინავენ,
ფანდაგარებენ ვაგონები.
ხელს უქნევ ბაქნებზე მდგარ ხალხს,
აგე, ყანში გლეხმაც გამოგხედა.
ეგვეტები, უყვირი,
მე მივდივარ შოორს.
ის ჯერ გავირგებული და ხელმოჩრდილული გიყურებს,
მერე ჭილის ქუდს იხდის და გიქნებს.
აი, პატარა გოგონამაც ხელი დაგიქნია...
ნანგამდის, პატარავ,
რა ლამაზია შენი ჩითელი ბუშტი...
ფანგ-დან,
რნგ-რნგ — მიჰკრის ჩემი ბედისნერის მატარებელი...
მე კიდევ ვ ვძუტბუტებ:
ალხო-მალხო,
ჩიტმა გნახოს...
მნახა უკვე,
ვნახე მეც...
ვერ დავაკავე,
ვერ უშველევ,
სულიც ვუბერე,
ვაჩუქე კიდევაც,
გულიც ამოვიღე და მივეცი,
მანც გამერიდა...
ადგა და წავიდა...
ჩემი ფეხი ფეხსვამანდუკი გახმა,
ჩამოსა,
ველარ ივარგა გასახარებლად...
შრომა-გვრიტინები ამომდიოდა ნატერფალებზე,
ახლა ფეხს ვადგამ და კვალიც აღარ მრჩება —
მევდა ესეც...

ჩრდილიც დამიპატარავდა,
დამიმოკლდა...
მე რომ უბრალო გათვლა მეგონა,
მთელი ცხოვრება ყოფილა თურმე —
თავისი იწილო-ბაზილოთ
და მომაბეზრებელი ერთფეროვანი სცენარით,
რომელსაც მხოლოდ სევდა თუ ალამაზებს —
ტკბილი სევდა —
ველარასოდეს განმეორებული დღეების...

ხევისა

გიორგი შაქარაშვილის ხსოვნას

როგორ უნდა მტკენოდა...
მე უცხოს,
უცნობს...
და მანც მეტკინა კი არადა...
სადა მაქეს სიღრმების თავი,
გული კი,
გული უბრალოდ, ფეთქავს...
ამოვიკემსე პირი და დავდუმდი,
რომ ხმა არ გამეორო,
რომ არ მეყვირა...
თვალები შიგნით ჩავიბრუნე,
რომ ალარ დამენახა,
ალარ მეგრძნო...
ალარც ფიქრია და ალარც საფიქრალი...
ნეტავი ხედ ამოვზრდოდი დედამინას...
სევდად ჩამომამავიმა ყველა ბგერამ:
ფეხის ხმა ტყეში,
ფეხის ხმა ტყეში,
ფეხის ხმა ტყეში...
და სიბძნელე,
სიბძნელე,
არა მხოლოდ ღამის...
დედაჩემი დგას და ლოცულობს...
მე ვფიქრობ და ბგერებს ვისენებ:
ხმები,
ხმები:
გინების ხმები, სირბილის ხმები,
დამტვრეული ძელების ხმები,
თვალები შიგნით ჩავიბრუნე და
ველარ ვეტება...
ხელები კი არადა,
რეკინის ხელებიტები მაქვს
და ხმების ვისენებ:
გადამტვრეული ძელების ხმებს,
ტკივილის ხმებს,
ცემის ხმებს...
მე რა ვარ...
ვინა ვარ მე და
მანც მეტკინაზე მეტია,
რაც მჭირი:
და მერე იყო შიშის ხმა,
ყველაზე შემზარავი ხმა ხმათა შორის...
დედაჩემი ლოცულობს...
მე ხმები ვისენებ და ვცდილობ, ავხსნა მიზეზები...
მაგრამ ალარაფერს აქვს აზრი,
მაგრამ ალარაფერს აქვს აზრი,
დიახ, ალარაფერს აქვს აზრი:
19 ნლის ბიჭი არაგვამა გადაგვიმალა...
ჩვენ გადაგვიმალა —
აგრესით გულგასენილებს,
საკუთარი სხეულის მდეჭველებს,
სხვების სევდის შემჭმელებს...
ალარაფერს აქვს აზრი...
პირი ამოვიკემსე...
თვალები ჩავიბრუნე...
ნეტავი ხედ ამოვზრდოდი დედამინას...

გზა

როგორი შეიძლება იყო ბევრი წლის შემდეგ?
დაღლილ ხელებით მოიჩრდილავ დანისლულ თვალებს
და გზას გახედავ,
გზას, რომელიც ცარიელია...
შენი ხელები — დალარული,
შენი ხელები — დარდიანი
და შენი მზერა — მომლოდინე...
თმა რომ შეივერცხლება
და სახე ნაოჭებით დაიღარება,
შენ მიხვდები,
რომ მარტობა დაბერებაზე რთული და ძნელია...
ნარმოგიდენ ხოლმე შეილიშვილებით დაყურსულს
და მანც მარტო...
როცა ველარ იხმობ მოგონებათა უსიერ ტყიდან
შენსავე ახალგაზრდობას,
რადგან ეგეც დაგავინწყდა.
შენ ხელებს შენი სახლოს სუნი აქვს,
შენ თვალებს შენი სახლის ფერი აქვთ,
შენი ხმა შენი ეზოს ხეების ხმაა.
როგორი იქნება?
შენი სოფლის მთხვივით მტკიცე...
და შენი ხელები და თვალები და ხმა
სამუდამ შეინახვენ გზას, რომლიდანც ვიღების

მარიამ ნიკლაური

პირდაპირი ეთერია მთელი სამყარო:

მზე გადმოსცემს მარადისობას,
დედამიწა — მარად შობას,
ზეცა — სიყვარულს,
ვარსკვლავები — სამოთხის ციმციმს.
ჯოვანეთი — ომს.

ქალა

ნასოფლარებს და ნასახლარებს
საიქიოს უკულმა პირს —
მზის მხრის სარჩულებს,
ჟამის რისხით გაცრეცილებს
ბოლო ქვებამდე,
დიდი ძალა აქვთ —
შეუძლიათ, სამშობლო ერქვათ!

მრავალაროვილური მა

გულში საკუთარ თავსაც იპოვი,
აღმოაჩენ შენზე ახალ ამბავს, სიმართლეს,
რომელიც ჯერ არც გიფიქრია,
არც გიცხოვრია,
ყურძნებით მრავალპროფილურს,
ღვინის, ძმის, არყის, ფელამუშის კი არადა,
ყურძნის მწინილივით
მოულონელს და გასაკვირველს.
ნუ დაჯერებ ერთადერთ სახელს,
ის ხარ, რაც ჯერ არ დაგრქმევია,
რისი სახეც არ მიგილია,
მრავალპროფილურ უცაბედობის
გამოგონება —
ყველაფრინის მეფოკუსე, ასეა, რა ვქნათ...

უძლურება

რამდენჯერ მქონია ასეთი წუთები —
ირგვლივ უძლურების მდუმარე შტორმი.
ჩაჰყავხარ წკვარამში ფიქრის ქარბორბალას,
დარდი დედამიწის — უძირო იმი.
არც ლივი, არც სიტყვა იმედის, ეს სივრცეს,
სიმორცეც გადაწეს, ახლოა შენთან.
იძინებს სიკვდლის მშიერი ლევები,
ბავშვებიც თამაშობენ ღმერთან...

ფარისცვალება. რაჭა

მთის კალთებზე მოდებულ ტყეებსა და ბუჩქნარებს,
ნასიცხარ გულს ნიავი რა საამოდ უჩქამებს.
სადღაც ველურ ღრუბელთა რემა დაიფრუტუნებს,
ზაფხულს, მწვანე ხარ-ირემს, მაღლე უინი უმტყუნებს.
რქებზე გადაიფლითას წვიმას ფერისცვალების,
ფოთოლთა დინასტიის წარლვნისა და წალეკის.
ცაში შეცურდებიან ქარვის კიდობანები,
ნაედება ნამსუმალ ტყეთა ქიტონს ალები
კიდეს მოადგებიან ოქროსცვერზე ნაჩვევი
ზამთრის მაჭანკლები და ჭირხლის თეთრი არჩვები.
შორს, შორს გაასახლებენ ზურმუხტისფერ ხელმიწიებეს,
ჩემსავით, სიყმაწვილის ზაფხულებს რომ შენირეს.
დაიფერთხაგა სინითლეს უბები ტევრების.
ცეცხლსაც კი შეაურულებს ყინვის გადამტერება.

უნდა წელში გაღუნოს კენწეროთა ქარცივმა
ზამთარი და მიერთვას თავის წილი არჩივი,
მთები გადაათეთრებს მწვერვალების უსტარებს —
თოვლის იდუმალებას, სხვა ენაზე უთარგმნელს.
ზროვებს მიელამბება მდუმარების უშვენების
ანასხლეტ სიჩუმეტი ლურჯი ყინვის ჟეშთევი.
ფეხს მოირთხას მეფურად მთაზე ყინვის ყარნიც,
აბრეშუმებს დაუქსოვს აბლაბუდით ჰერი.

მაგრამ არც ეს იქნება მუდმივი და მარადი,
მარადი ხომ ცის გარდა არაფერი არ არის.

და მეც გის ამა დროს, როცა ამ მთებს გაგებედავ,
როცა კვლავ უემსგავსები წელში გამწყდარ სახედარს,
როცა ქალაქებიდან ჩამოვზიდავ ნევროზებს,
ისევ ტყე გადამიცვლის მას სიმშვიდის ევროზე.
დამსხვრეული დამხედება ბჭენი ჯოჯოხეთისა,
ტყე იდგება მინის და ზეცის მწვანე ხერთვისად.
მომიშუშებს ნატკივარ ურბანისტულ ნაცვარებს,
ყველა ნაავდრალებს და ყველა ნაავგაცარებს.
სხვა ვინ მაყურებანებს ვარსკვლავიან ლამებს,
ვინ დამაბრევებს დელიციურ საცესმთვარის კამიას? —
წყარმატშებს გაზირდილი ამ უღრანთა მეუფე.
ჩემი დარდის ცხრაკლიტულს
კარს თუმც ვერც ის შეუმტვრევს.

დრო — და მოწყალებისა თუღა მოგვეშელება,
მისთვის არაფერია ქართა ხელის შევლება,
ის მოქაჩავს ზაფხულის მწველ და მწვანე საბელებს,
ზარებს დაგურუნებს, შიში რომ არ გაბევრდეს.
რომ ცის იქით ფასკუნჯებს გაგვაყოლოს მშვიდობით,
ღამის პეცელასავით უმსუბუქეს შენდობით,
ლაუგარდების ტყეების უდაბურმა სიცისფრემ
ისე შეგვიყოლიოს, მოხედვაც არ ვითიქროთ.

ფერცვალობის წვიმებად დავეპკუროთ ზაფხულებს,
და ეს იყოს სანაცვლო აქაური ფაფხურის...

სიცოცხლის ართი

ზაფხულს გაისატუმრებენ
ბებრუხანა ტყეები
ქარებით და ქარვისფერ
დღეთა გადათენებით.
ზურგზე მიასრისავენ
მაყვლის მოტკბო სიშავეს,
კურკანტელს გვირგვინზე
ლაფსაც შეაგლისავენ.
მოახვევენ ბორკილად
თაგვისარას გორგალებს,
უკან დაადევნებენ
მოკურუნე კოდალებს,
ანნდებს გაკრეფს დანამინის
ვეზირ ყვავთა ჩხავილი,
ბერი ტურა ფერდობზე
იცუხცუხებს ხავილით.
ტყე იქცევა საზამთროდ —
განა მრგვალ და ტებილ ხილად?
ვინც შორიდან შეხედავს,
ხეთა ზღაპრის იზოლაცის
ფერადს, უფერადესთა
შეელ ფერის ქარტიის,
ტყე კი არა, ნამდვილი
ფერთა სიზმრის არტია!
აი, საპეფორმანსე
სივრცეც და ქმედებაც.

ფოკუსები, თითქოს დრო
წელინადით ბერდება.
მინის ქე და მინის ზე
ფუსფუსი და მზადება,
ყველაფერი ხელახლა
როგორ მოვა-აღდგება!

ვიცე

ომის ნაყარის ბზუილი გესმით?
ეს დიდხანს გასტანს.
გაცვეთილი ომების კემსვით,
დედაბრებს თუ უდგათ ასე
ძველ ტიკებში ახალი ღვინო —
სიცოცხლეს ან რა შეიკავებს —
გზად აგოროს
სიკვდილმა კიდეც ბელტი და ლოდი,
ის ისეთია, ყველა ფორიდან მოუნავს, მოდის.
მაშინაც როცა კვლები ჰავავს სანგრებს.
დანგრეულ სახლებს,
ნუგების ციცქანა ფარვანებიც ველარსად აგნებს.
სიზმრის შუქვით,
არარსებული სარკმელებიდან მოუნავს მდორედ,
გახარებს, გაბრევს
და ტანჯვაშიც გრძნობი,
იმედებს რომ ვერასდროს მოლევ,
რომც არასოდეს დაილიოს ამ ქეყნად ცრემლი,
მარილის ყანაც გამოვთხელდეს აჩრდილთა ცელვით.
იცი, მშვიდობა მინიც მოვა ამ ცხადის კარზე,
გვიშლით კალთებს,
ჩვენს ეზოში რომ დაწვეს იგი — ორსული, სავსე,
და გაგვაჩინოს ხელმეორედ — სიცოცხლის საზღვრებს
გადმოასკდეს მზების ჩერი,
დაბრუნდეს კერის ანგელოზთა მოდგმა და ჯერი.
ან წესს ვინ შეცვლის — სურვილებს მინის?!
ზამთრის წინ ღვინოდ აქციოს სისხლი
და სანელებს მიწვდეს
სიმღერით გული — რომელმაც იცის,
ომზე მეტი არის მშვიდობა — საუფლო ფიცი!

თავლისა

იმ უცნაურ საკურაოში, რომელშიც ვცხოვრობთ,
ყველაფერს თვლიან,
ბერდინების ციცქანებსაც ზომავენ თურმე,
თვლიან, რომ დათვლა სტატისტიკა არა მხოლოდ,
რომ თვლა ხსნაა — როდონიანი წყალი-სალბუნი.
დაკუტებულს ფეხზე გაყენებს!
და გავლი,
გაფრინდები, ზეცის გასცდები,
უბედურების გორას ზიხლსა ჰკრავ,
და ველარვინ მოვა შენზედა,
რადგან დათვალეს ლაპარაკი და დაადგინეს,
რომ ლაპარაკი და სიჩუმე მები სულაც არა ყოფილა,
რომ ეს მოია, ორთაბრძოლა
და ალყაში ის აღმოჩნდება,
ვინც ხმას არ იღებს! თავის ქვაბმი აბრუნებს სიტყვას!
ვის თვალებშიც არასოდეს დგას მოლოდინი...
მიაგდეს მიზეზს,
რადგან დათვალეს,
ზუსტად რამდენს ლაპარაკობს მამრი და მდედრი.
აღმოაჩინებს, რომ ქალები
ცხრაჯერ ნაელებს ლაპარაკობენ ძვირფას კაცებზე.
საშუალოდ, დააყოლებენ ზედაც კაცები,
უხერხულობა რომ გაფანტონ და არ აღიარონ —
ხმას საერთოდ არ იღებს ქალი.
რომ ქალები
ცხრაზღვისა და ცხრამტებულია —
მარადიული სიტყვის მიზნით მოგილანა, რომ აღმოჩნდება
ვინც ხმას არ იღებს! თავის ქვაბმი აბრუნებს სიტყვას!
ლაპარაკით თანაეულფა მდედრის სიჩუმეს,
რომელიც ხან ბარაკების დარღვეულის მტერის გამომწყვერი და მდედრი.
სან რემდინარ ძუძუთა შორის,
სან ცრემლიან თვალებს ჰკიდა,
სან მოკურუნე ბაგესთან ახლოს, ყბას ახატია
ნათითურებად — იმ უცნობი მხეცის ფორმა აქცის,
რომ ვერაფრით მოინაძირეს დლემდე მდედრებმა
და ვინც ეცადა, ყველას გამოსდო კლანჭი ყელში,
ყველას სისხლი დააგემოვნა.
ბედნიერების ეპოსი კი
დაუსრულებლად ჰყვება და ჰყვება,
არც ქალის და არც კაცის ხმით,
საკუთარი ხმით ჰყვება ამბავს,
რომლის წიგნებსაც ჰყვებათ ასე:
სიცოცხლის წიგნი,
სისაცის სიბრძნე,
გაძლების სიბრძნე,
ნაყოფთათვის, ცხონებისათვის...

მთვლელები ქალებს მოუწოდებენ,
ილაპარაკონ! ილაპარაკონ! ილაპარაკონ!
თქვან ყველაფერი იმ არაფერზე,
რაშიც მათი ცხოვრება ჩადგა,
თქვან ამ წიგნებზე, საკუთარზეც, სხვისაზეც, კაცზეც,
სხეულებზეც თქვან, თქვან ომებზეც და იქნებ იქცენ
დიქტატორებად,
რომლებიც ნაზი აპრეშუმებით მოახრიობენ
სიმართლეს და
მომინანჯრებულ გილიოტინებს დაამწერივებენ.
უფრო ღია ისარს გასტყორცნიან მოუსავლეთში,
და ბევრად უფრო გრაციოზულად
მოასთობენ ბიზონს კაცთა დასაპურებლად,
აიძულებენ მამრთა მოდგმას
სიჩუმითა სიჩუმისა დამზოგუნველობას...
მაგრამ მანამდე ბევრი სიზმარი გვაქვს გასავლელი.
ეს სიმუნჯე — ქალური სენი, მეც შემეყარა,
სხვა ქალებივით.
მწამს, რომ დღეს ღმერთი სიჩუმეშია,
მწამს, რომ ჩემი ოქროც ესაა...
მწამს, რომ მოთმენას არ აქვს სინდიყი,
არასდროს სკედება,
როცა ტკივილის ცეცხლს მიზომავენ,
თმენის ყინულს მიხარატებენ.
ამიტომაც სიჩუმეს ვირჩევა.
მამაკაცთა ნადგომ თავლაში
რისხვისა და დაუნდობლობის სიბინძურები,
რა უნდა მოხდეს, რომ ლაპარაკი ჰერაკლედ მექცეს.

გვალის სახარი

უცნაური ზაფხულია,
გაგაცალა ფიტი.
დრო — მარადი მონალიზა,
აქრობს ღიმის ფიტილს.
ბოროტების დედამა სთქა,
სიკეთისგან ვაჩენ.
ყველა კითხვა ნაკითხია,
ნაყიღლა სამჯერ.
დაშლილია სამანები,
ყბა ახსნა მამპერს.
არც რვინა ხარ ხალიბების,
უძლო ქარის ნაბერს.
არც ქვები ხარ მეგალითის,
უხმოდ მეგარი ხავსის,
ან პატარა დიქტატორებს
რას აუხვალ ან დიდ?
მეპრაღები... ვამაჭიკებ
გამძლეობის დვრიტას.
სხვანაირად რას გავუძლებთ
იმას, რასაც ვიტანთ?
ყველგან ომი, ომი, ომი,
მშვიდობაც ჰგავს სანგარს.
საკუთარი თავიც ხელში
მიფეტქდება ახლა.
ერთადერთი, ცა მუდმივობს —
ცა სავსე და მშვიდი.
მაგრამ ჲა, რა შეუძლია
ამ ცარგვალის ჭვრიტინს?

მოის გაზაფხული

ასეთი დიდი გაზაფხული პირველად ვნახე,
სიკვდილიც კი იმედების კვირტად იშლება,
ყველა ტყუილს სიმართლის ჩირთი უმწვანდება
სიცოცხლის ნიშანად...
განედლებული ქამის კვერცხიც დაიბზარა,
ყველა ძილი დასრულდა და
მღვიძარების მდინარებში
თევზი — ღვთის სიტყვა სხმარტალებს, ჩქამობს...
ასეთ გაზაფხულს შეუძლია მოაქურის
სასონარეკეთის ყინულებში
ჩაქვავებული
ბედნიერება — ცეცხლის ყვავილი.
ასეთ გაზაფხულს თუ ვნახავდი, არც კი მეგონა,
სად იყავი, წეტავი სად იმალებოდი,
როგორ გიტევდა ადამიანის გული, მითხარი...

ცხოვრება — რლიგარძი

ცას ედავება ვარსკვლავთუხვობას,
გვამებს — მუხათვერდს,
სულყველაფერზე მაღალია —
გვნედება მუხლამდე.
კაცს ედავება — სიცოცხლეს და
მდინარეს — ტალღებს,
უტეხი ღამის ნაქსოვ მშვიდ მზეს
ნარისით არღვევს.
თავისი თავი ჩვენი ტანჯვით გამოიგონა,
რიდიც აღარ აქვს.
გადაემტენა მეფის გვირგვინს,
თერძის მახათაცაც...
სიხარულს — ღიმილს ედავება და წუთს — შვებისას,
ცის სიკამკამეც ღამის ლიბრად გადაებლიტა.
თოვლის ედავება — ფანტელსა და წვიმას — გუბურებს.

მე მედავება შენ სიყვარულს,
ვაცლი... ვუყურებ...
ვითმენ, როგორც ტყე —
ჩაბურული სიმწვანის ოხვრას.
ვერ მოვახერხე ამ დუმილის სასჯელის მოხდა.
ჩემი ელვისთვის უთვალავი აქვს მეტამრიდი.
უსამართლობის სიმართლისთვის
ჯვარსა სევამს თითით.
ქარს ედავება — სივრცეებს და ფოთლების ქოროს,
დროის მუხლებზე გადამისხვერეს ფიჩხივით კოლოსს.
ქას ედავება — სიმტკიცეს და ქვიშასაც ითვლის,
ოლიგარქია ეს ცხოვრება, თვალებზე ლიბრით —
ზის, ელის ჩვენს თავს
შესაჭმელად რიხით რო მივგვრით.

თამაში

ეს თამაშია.
ვერავინაა მისი დამშლელი.
სინამდვილეს ვერც ვერავინ შემოგვთავაზებს.
როცა სახლიდან ბოლოს მაინც დაგვიძახებენ,
გვხსენდება, მაშინ შიმილიც.
წყურვილსაც მაშინ ვიგრძნობთ, მაგრამ
სახლის იქით გზა არსადაა,
სახლში მაინც დაგვაპურებენ.
ძილში სიზმრის საჩხარუნოებს დაგვიყრიან,
აზელოზთა ფერად-ფერად ბუმბულის მსგავსებს,
არსებობის ფერად კოდექსებს ...
სახლიც თამაშის ნაწილია...
ფეხსაცმელიც გაგვიცეთა,
ჭუჭუშიც კარგად ამოვგანგლულვართ.
სახლში ყველას მოგვივლიან, ესეც წესია.
უწესოდ მხოლოდ მტვერი იქცევა —
კოსმოსის წვიმა,
და დრო — ორი თავნება თოჯი,
სიმართლიდან გამოჩირკნობი.
არცერთი ტყედება, არ იკარგება...
გვათამაშებები თავის ჭკუაზე.
ბტვრად გვაქცევს მათი ღვარი და გვინოვს,
ერთ დღესც, ვიგრძნობთ,
რომ თამაშიდან გამოსვალასაც ვერ მოვახერხებთ.
სახლი თვითონ მოვა ჩვენთან,
კვართივით შემოგვემწენება,
მზეში შეგვიყვანს —
სინამდვილის უმცხუნვარეს არაფრობაში...

ადრე

ადრე, მინაზე ჩვეულებრივად დავდიოდი,
ყოველ ნაბიჯში გემოს ვატანდი
ყოველ მომდევნობის ისე ვდგამდა,
თითქოს წინ რაღაც ბედნიერების მსგავსი მელოდა
და უნებურად ფეხი არ უნდა დამედგა მისთვის.
სწრაფად, უშიშრად, ენერგიულად,
მიეკროდ-მოეკროდი,
ლამის ჰერშმი ანეული, უწონო ლამის.

არ ამფრენია ფასკუნჯი ფეხქვეშ,
არც სასახლეთა მაღალ კიბეებს მიყდგომივარ,
რა დამილიდა სანაბიჯებებს —
უბრალოს, სადას, გამჭირვალეს,
გზაც მერგებოდა — ყუათი ჰერნდა —
გზრდიდა და ზრდიდო.

არ მიფიქრია ღალატზე
და იჭვენეულად არ მიფრთხილია
მეჩერიკა მინა.

იოლად და დაუდევრად შემექლო, მევლო,
ჩემი ტერფი მინისა და ჰაერის კვეთას ეხებოდა,
მეტს არც არაფერს.
ვინ უნიათო აკადრებდა ეჭვს ბიჯს და სავალს?

მაგრამ ახლა ველარ შებედავ დელებურად სიმიამიტეს,
ნაბიჯის დადგმას,
ვერც ირგლივეთს შესცინებ, რადგან
ნებისმიერი წერტილი უცებ შეიძლება რომ აგიფეთქდეს,
ყველგან ნაღმია.
შეიძლება ჩაგეშალოს,
ჩასკდეს, ჩავარდეს,
ნაპრალად და უფსკრულად გექცეს,
ახლა ცეცხლის შხამიანი სარეველები
მოძღვია გზებზე სარსოს,
შეიძლება იმათ მარწუს ვერ გამოეხსნე,
შეიძლება სულ, სულ ჩაინთქე
შეიძლება ბრწყალიც ჯაჭვად მოეხვეს ნაბიჯს,
იმავე ბალას, ნამიკრეფიას,
ახლა ნაღმიკრეფია ჰქვია.
ქვაფენილი, ტროტუარი, გაზონი, ჩიხი,
ოთხივე კუთხე,
ყველა ბაცნობი, ყველა კარგად ნაცნობი, მეტიც —
ისე ის და ისე ისინი.
ვეღარ ედობი — ყველაფერი დანაღმულია,
ესეც ჩვენი ბაბილონის ნიუ-გოდოლი.
მშვიდობაც ომი,
ომიც ომი,
სუნთქვაც,
სიტყვებიც...
ფეხის დასადგმელს ვერ პოულო,
სიმართლეს, უფრო...

განეყობა

მძიმე სხეული, რომელიც დაგაქვს
ნიუსად ყველა ნათევი ნერვის,
თვალები — დღეთა ქრონიკად. ცალყბად
ათვალიერებს ამ მზერას ბევრი.
შვებაც სტატუსებს ნისიად მიაქვს,
აქ ან რა უნდათ ირმებს და ნუკრებს,
შენთვის გიორფასში გიხდიან იაფს,
იმ ცოტაშიაც ბოლომდე უკლებ.
სულ სურს, ათასი ღვედი რომ აკრაგს,
გადასახვევი ამბების ქროლვად,
ბედნიერების მოგვალულ სამკალს
აშორის მფანტველ ქარცმათა გროვა.
აპა, ყვავილობს ტკივილი ყველა,
დაზენექილ ტოტებს გინდა რომ გასცდე,
თან ზურგით ცდილობ სამოთხის თრევას,
თავი გვინა თავზედაც გამძლევა...

რმი

თანამგ ზავრები დაიღალნენ —
სიკვდილის შოუს გადმოცემით:
ყველაფერი ნამდვილი და რეალურია!
ომის ნაღმა-უკუდა პირი — ჰენდმეიქური,
ძირიად ფასობს!
ადამიანი — ერთადერთია, ვინც ამას უძლებს
ცოცხალიც, მევდარიც ხელს არ აჩერებს!
წერილები ამ ომიდან არ იგზავნება,
კონვერტს მაინც რომ დააკრა სიცოცხლის მარკა.
პირდაპირი ეთერია.
გატუტუცებულ სტარს ჰგავს სიკვდილი,
იცის, ყველაზრის უფლება აქვს,
ხსნის რეიტინგებს...

აბო იაშალაშვილი

სპარაპეტას ხალიჩა

ფრაგმენტები მომავალი რომანიდან

დასასრული

ისევ პიკლიგი

საღამოს ვახშამზე გავემართე ოკეანის პირას.

ინგლისელებთან ერთად მოგხვდი მანქანაში.

— კები მოვიდა, დაბრძანდით, — ინდოელი გვეუბნება და მანქანას გულისხმობს. დავბრძანდით.

— მე ქეროლი ვარ. შენ საიდან ხარ?

— საქართველოდან.

— ესაა ტომი, პიტი, ჯენი, ჯიმი.

— სასიამოგნოა.

— ჯაიპურის ფესტივალზე შესვლა სამასირუპია ღირდა და ყველას შეეძლო შესვლა.

— ისეთი ლამაზი სარი იყო, ძალიან ძევრი და ესე შედიხარ და იქვე გოგო უზით და ის იცვამს და გაივლის, გამოვლის. ორმოცდათანები გამახსენდა. აბრეშუმის, ბამბის.

— ეს რა ხდება?

— თაგორის თეატრი, — კითხულობს ერთი სხვა და ეზოში შესასვლელთან წარნერა და იმის შიგნით და გარეთაც ბლომად ინდოელია.

თაგორის არ ვიცი და პირველად შექსპირი ინდოეთში კალუჭაში დაიდგა. იქ ბლომად თეატრი ჰქონდათ, საცა დაუდგამთ „რიჩარდ მესამე“, „უინდორელი მხიარული ქალები“ და „ჰამლეტი“.

თუმცა ისეც იყო, რომ პარასას უცვლიდნენ სახელს ინდურ ყაიდაზე და მერე შიგ მოქმედ ჰერსონაჟებსაც. სე გარჩინებს მაქსულ, მაქატის მაგიერ; ომარი, ოტელოს ნაცვლად და ჰაიდელი.

თუმცა ესა არ იქმნება და მაქატები ასლა იქცა რადაპარალად, ოტელო ბიმსინგად.

— თევზენ რას წერთ?

— რომანებს.

— ინგლისურად არის?

— მარტო გრძელულად.

— რა შინაარსისა?

— ისტორიული დეტექტივებია ლიტერატურული ალუზიებით. კიბლინგსაც მოქმენი და ახლა, ასე მგონია, მთელი ეს დღეები, თიქეოს გარშემო მისი მოთხოვები ცოცხლდება და თითქოს მის წიგნში ვარ.

— ხო, მართლა, მეც ასე მგონია და რა სამწუხაროა, რომ მის მიმართ დღეს ასეთი დამოკიდებულება გაჩინდა, — ერთი ამათგან, დარბასისელი ინგლისელი ჩაერთო.

— თან რა მცირება მასთან, რასაც ჯიგნებისტურს ეძახიან. მისი იქით კი უდიდესი მჩერალია. სრულყოფილი მჩერალი, ცალკე ეს საუკეთესო მოთხოვები, ცალკე „კამი“, აქეთსაუკეთესო საბავშვო წიგნები, საუკეთესო პოეზია.

— მასეა, — თვალები უბრნყინავს ამ დარბაისელს.

კარი ფართოდ გავგილეს ამათმა პოვრებმა და მასპინძლებმა, ისეთი გულით და ღიმილებით, რომ მარტო ამის გამო გაგიხარდებოდა იქ ჩასვლა.

სტუმარ-მასპინძლობა მეტად გულიანი და ხელგაშლილი იციან, სუფრასაც დაყრიდნენ, განა რამეს დაინანებდნენ.

ქართველს რომ გაგიკირდება სუფრის დაყრიდა. იქ შოლაგებულთა გერმილებებმა და ჩახობილებმა კი მეტად გამაოცა და სულ დაკარგა ამ სიმრავლისა და სიუცვის არგმატერების მერე ჩვენთვის ნაცნობმა ჟურნალისტობამ განსაკუთრებულობა. თან თუ გაისხენებ, რომ ღორი ინდოეთში არ იქმევა, ალბათ მუსულმანთა არ გაღიზიანების გამო და ძროხა-ხბო ხომ სრულებით გამორიცხება, რაკი, მოგეხსენებათ, წმინდა ცხოველია აქ და იგივეა, ადამიანი დაკალა და იქიდან გააკეთო ხაშლამა.

სიპატის აჯანყბაც ხომ ამის გამო დაინიჭი. როცა ტყვიები დაუურიგეს ქონში ამოვლებულად და ვიღრე კარაბნში ჩადებდნები, უნდა ჟერ გაგელოვა. ღორის და ძროხის ქონი არისო, გავარდა სიპატის ხმა. ასე პირებენ, ინდოელობა წაგვართვან და მოგვანალონ და ატყდა დიდი ჯანყი. ბრიტანელებმა ის ჩაახშეს და ზარბაზინის ლულას მიაქს ტყვედ აყვანილებით და ასე აფეთქებდნენ.

გარშემო კი დადინან ლანგრებით და ზედ თევზელი სხვადასხვა და ბევრიც სხვა და ათასიარი.

მერე ცოტას მიყურებს ეს დარბაისელი ინგლისელი და ამბობს:

— მეზობელი მყავს ქართველი. ხო, ინგლისელი ცოლი მოყვანანა, აი, ქუჩას გადახვალ და მეორე სახლში. ეგ უეჭველი კაგებების კაცია. უეჭველი, — ნიშნის მოგებით იცინის.

ეხლა ძნელად დავგავაშირე, ინგლისში, ამის უბანში, მცხოვრები ქართველი. ხო, ინგლისელი ცოლი მოყვანანა, აი, ქუჩას გადახვალ და მეორე სახლში. ეგ უეჭველი კაგებების კაცია.

— ნიშნის მოგებით იცინის.

— ეს რა ხდება?

— მე გვიტარი და ამათი და იგივეა, ადამიანი დაკალა და იქიდან გააკეთო ხაშლამა.

— ეს რა ხდება?

— არა.

— ხო, ხო, — ერთი უფრო ასაკოვანი და ალბათ უფრო მცოდნე კაცი ღიმილით ამათ უენდან ამბობს.

— ეს მოციქული თომას დაარსებულია, არა?

— კი, მოციქული თომას.

— ეს წინ მყოფები მიცემერენ, აპა, ერთი რა მინდა, რაღაც ძევრი კითხვას უსვამ.

— გამახსენეთ, სადაა ის დასაფლავებული.

— მადრასში.

— სიონში შენახული მოციქული თომას თავის ქალის ამბავი აშკარად წინააღმდეგ გობაში მოდის ამათ საუბართან. რა გინდა, რომ უთხრა.

— მოციქული ლაპარაკი და ახლინ ბრიტანელი ბაბი ფრინვერი ვიცანი და ახლანდელი ბაბი ფრინვერის კანკენი. უკან სკენილიც ეპიდა რომელიც აქამდე რაცინგერმა გამორიცხავნა ამ ტაბანა არ იმართოს.

— ეს წინ მყოფები მიცემერენ, აპა, ერთი რა მინდა, რაღაც ძევრი კითხვას უსვამ.

— მოციქული და ამათი და იგივეა, ადამიანი დაკალა და იქიდან გააკეთო ხაშლამა.

— ეს წინ მყოფები მიცემერენ, აპა, ერთი რა მინდა, რაღაც ძევრი კითხვას უსვამ.

— მოციქული და ამათი და იგივეა, ადამიანი დაკალა და იქიდან გააკეთო ხაშლამა.

— ეს წინ მყოფები მიცემერენ, აპა, ერთი რა მინდა, რაღაც ძევრი კითხვას უსვამ.

— მოციქული და ამათი და იგივეა, ადამიანი დაკალა და იქიდან გააკეთო ხაშლამა.

— ეს წინ მყოფები მიცემერენ, აპა, ერთი რა მინდა, რაღაც ძევრი კითხვას უსვამ.

— მოციქული და ამათი და იგივეა, ადამიანი დაკალა და იქიდან გააკეთო ხაშლამა.

— ეს წინ მყოფები მიცემერენ, აპა, ერთი რა მინდა, რაღაც ძევრი კითხვას უსვამ.

— მოციქული და ამათი და იგივეა, ადამიანი დაკალა და იქიდან გააკეთო ხაშლამა.

— ეს წინ მყოფები მიცემერენ, აპა, ერთი რა მინდა, რაღაც ძევრი კითხვას უსვამ.

— მოციქული და ამათი და იგივეა, ადამიანი დაკალა და იქიდან გააკეთო ხაშლამა.

— ეს წინ მყოფები მიცემერენ, აპა, ერთი რა მინდა, რაღაც ძევრი კითხვას უსვამ.

— მოციქული და ამათი და იგივეა, ადამიანი დაკალა და იქიდან გააკეთო ხაშლამა.

— ეს წინ მყოფები მიცემერენ, აპა, ერთი რა მინდა, რაღაც ძევრი კითხვას უსვამ.

— მოციქული და ამათი და იგივეა, ადამიანი დაკალა და იქიდან გააკეთო ხაშლამა.

— ეს წინ მყოფები მიცემერენ, აპა, ერთი რა მინდა, რაღაც ძევრი კითხვას უსვამ.

— მოციქული და ამათი და იგივეა, ადამიანი დაკალა და იქიდან გააკეთო ხაშლამა.

— ეს წინ მყოფები მიცემერენ, აპა, ერთი რა მინდა, რაღაც ძევრი კითხვას უსვამ.

— მოციქული და ამათი და იგივეა, ადამიანი დაკალა და იქიდან გააკეთო ხაშლამა.

საპეტიონი, ფართო მკითხველი
დღეს უკვე თანდათან იაზრებს ზაირა არ-
სენიშვილის, XX საუკუნის ამ ერთ-ერთი
უმნიშვნელოვანესი ავტორის, სრულიად
უნიკალურ შემოქმედებას და, იმედია, არც
იმას გაიკვირვებს, თუ ვინმე წაკითხულით
აღტაცებული და იმავდროულად ენან-
ყლიანიც მის სამწერლო ბეჭედს მტკრიდან
გამოიძრნინებულ მარგალიტს შეადარებს.
ან სხვას რას შეიძლება მიამსგავსო ლამის
ესთეტიკურ შეკვეთან გათანაბრებული ის
შთაბეჭდილება, რომელიც ჯერ რიგით მე-
ორე რომანმა „გა, სოფელომ“ (პირველად
სწორედ ის დაიბეჭდა ჯერ 2002 წელს და
თითქმის შეუმჩნეველა დარჩა, თუმცა
2019-ში სათანადოაც გახმაურდა) შემდეგ
კი 2021 წელს გამოქვეყნებულმა პირველ-
მა რომანმა „რეკვიტემა“ მოახდინა?!
„

ମୁସିବା ଏହି ପ୍ରେରଣା ସତ୍ରରୀଖନଶ୍ଚ ଓରଦନ୍ତଃ
କାରିତଃ କି ଯୋରାତ୍ମିକୀୟ କରିଲା. ତୁମ୍ଭଙ୍କା ଶ୍ରୀବି-
ଜ୍ଞାନାଲ୍ଲଙ୍ଘ କନ୍ତୁ ଯେତେକିମୋ ମନ୍ତ୍ରବେଳରୀଲେ ଗାନ୍ଧିତାଳ
ଦାତ୍ରୀଶ୍ଵର ଆରା ଥିଲା, ରାମ, ରାଧାକନ୍ତର ଅଶ୍ଵତ୍ଥ ଶେଷତବ୍

ვევაში ლიტერატორები ვიტყვით ხოლმე, სამყაროს მიკრომოდელად აღებულია თბილისის ოპერისა და ბალეტის სიმფონიური ორკესტრი და მასთან დაკავშირებული ისტორიები XX საუკუნის 30-იანი წლებიდან ეგრეთ წილდებული „დათბობის ხანამდე“; არც მხოლოდ ის, რომ ტექსტი გაჯერებულია მუსიკალური ტერმინებით, გენიალურ კომპოზიტორთა სახელებითა და მათ ხანარმოებთა სრულიად ორიგინალური შეფასებებით; არც თითოეული თავისოფას გაღატიონს ეგრეთ წილდებული „ზარინშიანი წიგნიდან“ აღებული ღრმა აქცენტების შქონე სტრიქონების ციტირება, რომლებიც რომანში ერთგვარი კამერტონის როლს

მოხსეველის, ბედის ანარეკლია. როგორია ეში? აა, ისეთი, ბოლშევკების ერთ-ერთი მყვირალა ლოზუნგის, „შეუცვლელები არ არსებობს!“ სიბრივცესა და ასურდულობას რომ ამტკიცებს, თავისი ნათელით უნიჭობის და მისგან გამოწვეული გონებრივ-ემოციური შეზღუდულობის ბურუსს რომ არღვევს. ჰოდა, რაღა დასმენა სჭირდებოდა იმას, ვინც მთელი არსებით შეგმუდლობისა და მორჩილებისთვის მზადყოფნაში გაურკვეველი ვადით დაპაუზებულ ადამიანებს ერთი ფრაზით, ერთი ჟესტით აც კი არ ჰგავდა. თითქოს ამ გაუგებრობაში საიდანაც, გამორიცხული არ არის სხვა პლანეტიდანაც კი მოხვედრილს, მუსიკა

სისხლის უფასერულში....". აქ და მსგავს პა-
საეჭბში ავტორი პოეტური და მუსიკალუ-
რი ინტონაციების ჰარმონიზაციის უმაღ-
ლეს დონეს აღწევს.

თუმცა ტექსტში ასეთი განწყობილება, შეიძლება ითქვას, ერთგვარად ტალღოვანია. იგი მკეთრად იცვლება მაშინ, როდესაც საფრთხე თვით ხელოვნების არსებობას ემუქრება. რომანში ეჟისა და ალიო ჩივაძის ურთიერთობის ისტორია მოცარტისა და სალიერის ურთიერთშეუთაგსებლობის კლასიკური ხაზით ვითარდება. ერთი მოვლენაა, სულის ხსნა და შვება, „თოთო ბავშვივით გასაფრთხილებელი“ და გასათავისებელი. მეორე თვითმარქვია,

ნონა კუპრეიშვილი

ଓଡ଼ିଆରେ କାମକାଳୀଙ୍ଗରେ ପୁନଃବୁଦ୍ଧି ଓ ଜୀବନରେ

სარულებს, არამედ ის, რომ ამ ყველაფერს
სათანადო მხატვრული ეფექტით განაღა-
გებს და წარმოაჩენს თვით ავტორის შინა-
განი თავისიუფლების ხარისხი, ჯიუტი ერთ-
გულება ერთხელ განცდილის თუ მოსმე-
ნილისადმი, სიღრმესა და დამაჯერებლო-
ბას სწორედ ავტორის ლიტერატურასა და
მუსიკასთან თუ მუსიკასა და ლიტერატუ-
რასთან ურთიერთობა რომ ქმინის. თვითონ
ზაირა არსენიშვილი ამ შესაძლებლობას
„მატერიალურად ხორცშესხმული ასოებ-
ისა და ნოტებს გულსა და გონებაში ამბ-
ად ან, შესაძლოა, ლეგენდად გარდასახ-
ვას“ უწოდებს. „იქნებ ლირდეს, ოდესმე მა-
ინც, თუ ღმერთმა გადმომხედა, ამის დაწ-
ერა“ — ნატრობს ავტორის პროტოტიპი,
ორკესტრის მევიოლინე ქალი, რასაც ასე
ეხმაურება ორკესტრისავე მესაყვირე, რო-
მანის გარკვეულნილად ოდიოზური პერ-
სონაჟი ჯეირან (ჯერიკო) ქიბიმაური: „და-
ნერა? ეგეთ რამეს ვინ დაგიბეჭდას?“! და
თუ მოვიდა ისეთი დრო, ჩემი ძვლევიც ალ-
არ იქნება და ღმერთმა ხელი მოგიმართოს.
პასალისაზე...“.

თვითგამოხატვის უზენაეს საშუალებად მიაჩნდა. ან როგორ უნდა მორიგებული-ყვენენ ერთმანეთთან „მშვენიერების მარა-დიული და სათუთი ხატის“ მუსიკით ამეტ-ყველებისკენ სწრაფვა და ხალხის სახელით ხალხის განადგურების ის მრავალწლიანი „ბოროტი და სასტიკი თამაშა?“ — „ტერორის დროს ძელია გათვლა, ამიტომ საჭ-როა, გაერთხა მინას და თავი მოიმკვდარუნო, ის, რაც ეჟისტვის სრულიად წარმოუდ-გენელი იყო“ — ამბობს ეჟის საყვარელი ქალი განო, რომანის კიდევ ერთი ორკესტ-რანტი. მათი ხანმოკლე სიყვარული, ფაქ-ტობრივად, მუსიკის ჯადოსნური ვერპაბლიზაციაა, რომელიც სრულიად უადგილოდ, „სისხლის წვიმების დროს“ იშვა და ამიტომაც მალევე დაიღუპა. ზაირა არსენიშვილის მიერ დანახული ეს ურთიერთობა ფაქტია, მაგრამ იმავდროულად შეულა-მაზებელი და ბუნებრივი. აი, როგორ უხს-ნის ეჟი თავის განოს იმ მუსიკალურ მო-ნაკვეთს, რომელიც აქვე, ჩვენ თვალწინ, გალაკტიონის „ატმის რტოო, დაღალულო-რტოოს“ მიხედვით იქმნება: „აი, უყვურე! ფლეიტა შენა ხარ, რომ იცოდე უნაზესი, მაგრამ დაუმარცხებელი მშვენიერება... აი, ეს სეკუნდები შენი კვერსაა. ასე იწყება, და მაშინვე გუნდი მიმართავს ატმის რტოო ყოვლად ტრადიციულად და გულში ჩამ-წვდომად: ტონიკა, სექტა, კვარტა ტონიკა, ატმის რტოო... „ეხლა ზღვაა, ეხლა სისხ-ლის დროა“ — აი, ეს არის ჩემთვის კულ-მინაცია. აქ უკვე არავითარი ტრადიციუ-ლი გულშიჩამნვდომობა აღარ არის... ეს უნდა იყოს სულის ამოსვლის პიანისიმო. გესმის? ისეთი შთაბეჭდილება, რომ იმ ნე-რგთან ერთად შენც ჩაიხედე ზღვისა და

სალიერისებურ გულმოდგინეობასაც კი
მოკლებული, სინამდვილეში სამთავრობო
სუფრებზე თავალერილობისთვის მო-
ნიდებული („...ჩანგალი არ გაჩხაუნდებო-
და სამთავრობო მეჯლისებზე, ალიოს მრა-
ვალუამიერი რომ არ შემოეძახა“). ავტორი
მას „ფეხთამლოვაც ხელქვეითს“ უწოდებს,
რომელსაც ზურგს საბჭოთა „ურავნილოვ-
კის“ (გათანაბრების) იდეოლოგიები უმაგრ-
ებენ. ამ პერსონაჟთან მიმართიბით ირო-
ნია ზოგან ზღვარსაც კი სცდება და სატი-
რულ ელფერს იძენს. მაგალითად მაშინ,
როგორც ალიო „საბჭოთა სამოთხეზე“
ოპერის გექქმას განიზრახავს. ოღონდ ვერ
გადაუწყვეტია, როგორი ფორმით გააცო-
ცხლოს ოპერის სცენაზე ახალგაზრდა კო-
ბა, „სტალინს არიები როგორ ვამლერო, არ
ვამდერო და სტატისტიად ხომ ვერ გამოვ-
იყვან ამხელა ბუმბერაზ ადამიანსო?!.“ და
გამოსავალს, რა თქმა უნდა, ლავრენტი პა-
ვლოვიჩთან პოლუობს: ფიზიკურად ნუ გა-
მოიყვან, თუმცა ყველა და ყველაფერი მი-
სით უნდა სუნთქავდესო. საკვარისია გა-
ირკევს, რომ ეყის დალუპვაში სწორედ ეს
„ბედისნებიერია“ ჩარეული (დიახ, ალიომ
ეჭიზე „ანტია, ანტის“ ძალილი უფროსო-
ბას ყურები გაუხვრიტა), თვით ავტორის
პროტოტიპი მევიოლინე ქალი ალიოს და
მისი სახით სხვის ადგილს ჩაფრენილ ყვე-
ლა მედროვეს ასე შერისხავს: „იუდა, იუდა,
იუდაზე უარესო! შენ ხომ არავისითვის მი-
გიყრია ოცდაათი ვერცხლი! გააასე და
გაამრავლე, ორდენებად, ჯილდოებად,
შემზვარ-მოხრაკულებად აქციე, სა-ზიზ-
ლარი!“. აშკარაა, თვით ავტორიც ხელოვ-
ნების ხელყოფას ვერაგის აპატიებდა. საბ-
ოლობიდ ბოროტებასთან ბრძოლას ავტო-
რი მაინც პანა არენდტის პრინციპით ამ-
ჯობინებს: „ზღვარგადასული მიძალადეე-
ბი და პოლიტიკური კრიმინალები დაცინ-
ვის წესებევეშ უნდა გავსრისოთ“, რომ წე-
რს. სწორედ ასე, პაროდიირებულადაა წარ-
მოდგენილი მუსიკოსებს შორის „შემთხვ-
ევით“ მოხვედრილი „დემაგოგიის ჯორც-
ხეზე შემომჯდარი“ ადამიინისტრაციული
მოხელე, გრანადი პეტროვიჩი: „რევოლუცი-
ისადმი მგზნებარე ერთგულების ნიშნად
გენამ ცხრასა ჩივიდმეტშირომ ჩაიცავა წით-
ელი ტრუსები, მერე აღარ გაუხდია... ეჭი-
დებიან, ეჯაჯგურებიან ცალკე ტანეჩა,
ცალკე დედა, — ერთი საათით მაინც გაიხ-
ადე, გაგირეცხავთ, უცემ გაგიშრობთ და
ისევ ჩაიცვიო, — მაგრამ ვერაფრით ვერ
ჩააძრეს“.

მიუხედავად ყურადღების კონცენტრ-
ირებისა ბოლშევიზმ-კომუნიზმის უმძიმე

„საგმირო საქმეებზე“ (დაკითხვაზე მყოფი ეჭა ხადაროვსკი ჩეკას ქვაფენილს რომ დაანარცხა; განოს სილამაზე „ბერიქალის სქესდაკარგული ულაზათობით“ ჩაანაცვლა; ორკესტრის პირველი მევილინებ, სამუშალი ციხეებსა და ფრონტის ხაზზე ათრია; უკალოდ გააქრო უბადლო მესაყვირე ვალია ვოლასკი; მისი მონაცე ჯერონ-ჯერიკო, რესიტის თავადაკლულ მომხრედ აქცია და სულიერად დაამახინჯა; რუსპირელი გიგა დელებუტაშვილი ჩეკასიტ გელგუტად ტრანსფორმირდა; გენას, გენადი პეტროვიჩს, „კონცერტმასისტერსა და ორკესტრის ინსპექტორს, მთელი ახალგაზრდობა მაუზერი რომ ეკიდა“, ტვირი სამუდამოდ ისე ჩაუკირა, რომ „ორკესტრის იდეოლოგიური ჩირალდნობა“ აკისრებინა და სხვა), ზაირა არსენიშვილის, როგორც მწერლის მხატვრული ამონცანა, რა თქმა უნდა, მანც ცალიდება ამ მოვლენათა თუნდაც დიდი მხატვრული დამაჯერებლობით აღწერას. „მნერალი სწორედ იმიტომ იმარჯვებს, რომ ბოლშევიკურ რეპრესიებს გოლგოთის მისტერიის მეტაფიზიკურ გაგრძელებად მოიაზრებს და მკაფიოდ გვეუბნება, რომ ეს რეპრესიები ჯერაც არ დასრულებულა“ (გიორგი ლობჟანიძე, ტანჯვის გრდემლზე გამოკვერილი სიხარული, „არილი“, 2009). კიდევ რა ქმნის ზაირა არსენიშვილის ამ საგულისხმო შეფასების საფუძველს? ცხადია, სრულიად გამორჩეული მოუბარი მთხრობელი და მისი არა მარტო ყოვლისმხედი, არამედ ყოვლისალმქმელი თვალი, თვალი, რომელიც უპირველესად ჩვენი ასე „დავიწროებული გულებისა და საეჭვო ხსოვნისენაა“ მიმართული. ეს ლექსიკური მასალის ოსტატურ, ვიტყოდი, ვირტუოზულ, ფლობაზე ბევრად მეტია და ამ მეტობითაა კიდეც, პირველ ყოვლისა, დაძლეული შეურაცხყოფის ტკივილით გამოწვეული ის ბოლმა ან, თუ გნებავთ, პათიურიობა, რომელიც იმ საშინელ ნლებს უნდა დაეგროვებინა. ვინ იცის, როგორი ძალისხმევით აღმოჩენილ-დამახსოვრებული და შესისხლორცებული მწერლის ეს სიტყვიერი მოზაიკა კიდევ ერთ განცდას ბადებს. საგანთა და მოვლენათა არსში წვდომა, რომელიც რომანში თითქმის ყოველ მესამე გვერდზე გაბნეული სენტენციებითა და ლირიკული წიაღს-ვლებითა გადმოცემული, შლის დროთა კავშირის ტრადიციულ თანმიმდევრობას და ჩვენ, „რეკვიემის“ მეითხელები, დღვენდელობიდან პირს, როგორც მერაბ მამარდაშვილი იტყოდა, „ქართული გენოტიპის დაკარგული მოხაზულობისკენ“ ვაპრუნებთ, ვნედებით ჩვენივე კულტურული სიძველის გაფრენმერთალებულ წინებს, უკახლოვდებით დიდი ქრონისას იმ იღუმალ მრებებს, რომლებმაც შეგვემნა და ერთხანს გვატარა კიდეც. ამასთან კოთავისუფლებით სხვადასხვა ჯურის მითების ხავისის გან და გვახსენდება მთავარი: რატომ და რით შეიძლებოდა ვყოფილიყავით სინამდვილეში საინტერესონი. საბოლოო ჯამში, ეს მაინც იგივეა, რაც სიტყვის, როგორც „სანებისთა სანებისის“, როგორც პიბლიური „პირველად იყო სიტყვის“ მნიშვნელობის თითოეულ ჩვენგანში გაცოცხლება, პაიდეგერისებურად კი „შინ დაბრუნება“. ასეთია და ამაზე არანაკლებ ზაირა არსენიშვილის ენის ძალმოსილება.

დროისა ამ ყოვლისმომცველობას განასახიერებს მთხოვნელის ბებია (შემდგომ იგი უფრო ფართო კონტექსტში ნარმოდ-გება რომანში „ვა, სოფელი“), რომლის მეტყველება, ცხადია, საგულისხმოა არა მარტო ფორმის, არამედ შინაარსის თვალ-საზრისითაც. ქრისტიანული მორალიც და გულმოწყვალებაც უფრო შორის ვერ წავა, ვიდრე მისი ლოცვები ყველა სულიერზე, განსაკუთრებით კი სტალინზე. ეს, ფაქტობრივად, ლოცვაა მონუსხულ „საბჭოთა ხალხზე — ბედეკრულსა და აბსურდულზე“. როგორადაც არ უნდა იმუშაონ მომავალში ეგრეთ ნოდებულმა ნანოტექნოლოგიებმა შეგრძნებების გაფართოებასა თუ სხვადასხვა რეცეპტორების გაძლიერებაზე, მთხოვნელის ბებიას (ისევე როგორც „ვა, სოფელის“ განუმეორებელ ქალებს) ვერ გადაფარავენ. ამიტომ, თუ ამ მოსაზრება-ში ნახევარსუმრობასაც გავუუვთ, გამორიცხული არ არის ზაირა არსენიშვილის რომანების ხვალინდელ მკვლევარს ამ პერსონაჟათ მონოლოგების სპეციალურ დისკებზე ჩაწერა და მათი „ჩაკრულოსთან“ კოსმოსში გაგზავნაც კი მოუნდეს. „ქვიშით საბლის გრეხა და სიცრუით ქვეყნის

შენება ერთიანი”, „შენს წუთისოფელს, შენს წილ სამყაროს რომ მიაყურადებ, შეისმენ, გაუგებო — ეუბნება ბებია თავისი შვილიშვილს და ეს შეგონებები არა მარტო იმ ცნობის მოყვარე პატარა გოგოსთვის, არამედ ჩვენთვისაც ცხოვრებად წილებული ორომტრიალის, სულ მცირე, ერთგვარ გამართლებად იქცევა. განა ბევრს შეუძლია ასეთი რამ თქვას „მე გენაცვალოს ბებია, (ბათურთ ქალის გარდა, კნეინა მანანამ და), ჩემმა შვილებმა გამზარდესო“. ასეთი აღქმა პასუხისმგებლობისა, რომელიც კი არ გვამიმდებს, არამედ გვაძლიერებს და მეტიც, გვამაღლებს, მეტად იშვიათია.

ბრძენ ბებიასთან და რეპრესირებულ მამასთან ურთიერთობის გარეთ, მწერალს წილად ხვდა კიდევ რამდენიმე მნიშვნელოვანი გამოცდილება. შინაგანი ხმის, ბარათაშვილი იდუმალს რომ უნილებდა, მიყურადებამ და საკუთარი სამყაროს ცენტრის, უფრო სწორად, საკუთარი სამყაროს საყრდენი წერტილის, პოვნამ (ეს კი, ალბათ, უთუოდ ნადიკვარია), სიტყვისა და მუსიკის საიდუმლოების ამოხსნისენ გაუნერებელმა სწრაფვამ (ზაირა არსენიშვილი ხომ ფილოლოგიც იყო და მუსიკოსიც) ადამიანების „რენტგენული“ განჭვრეტის უნარი, მათდამი კრიტიკული დამოკიდებულება გამოუმუშავა. მართალია, უმრავლესობა, მისი აზრით, სულაც არ არის ჩახუტების ღირსი, მაგრამ არიან სანთლის შუქვით საძებარი გამონაკლისებიც. მიუხედავად ასეთი დისპროპორციისა, მწერალს ყველა თანაბრად ებრალება — მელიტა, რახილი, სამუელი, ფერია ნიკოფოროვა, სიყვარულით მაჟოდ წილებული მაკედონი. აი, ისიც, ადრე ბენდლიდერობაზე, ლუი არმსტრონგსა და ბიქსზე მეოცნებებს, შემდეგ კი საბჭოთა მონსტრს მინებებული ჯეირანიც და თქვენ წარმოიდგინეთ, პავლოვიჩის მარჯვენა ხელიც, ქვეყანას მომჯდარი ჯეირანისევე მფარველი და, როგორც ტექსტში ვკითხულობთ, „მისი ჯილა“ გელეგუტიც, რომელიც „კუდზე შემდგარი გველისთვის“ დაუმსგავსებია ჯალათისთვის სამსახურის განვევის მუდმივ მზაობას და სხვა (რომან „ჩაკლულ სულში“ გრიგოლ რობაქიძის მიერ სტალინის პრესტორიულ ხვლიერან შედარებაც კი სუნდება ამ შემზარავი შედარების წინაშე).

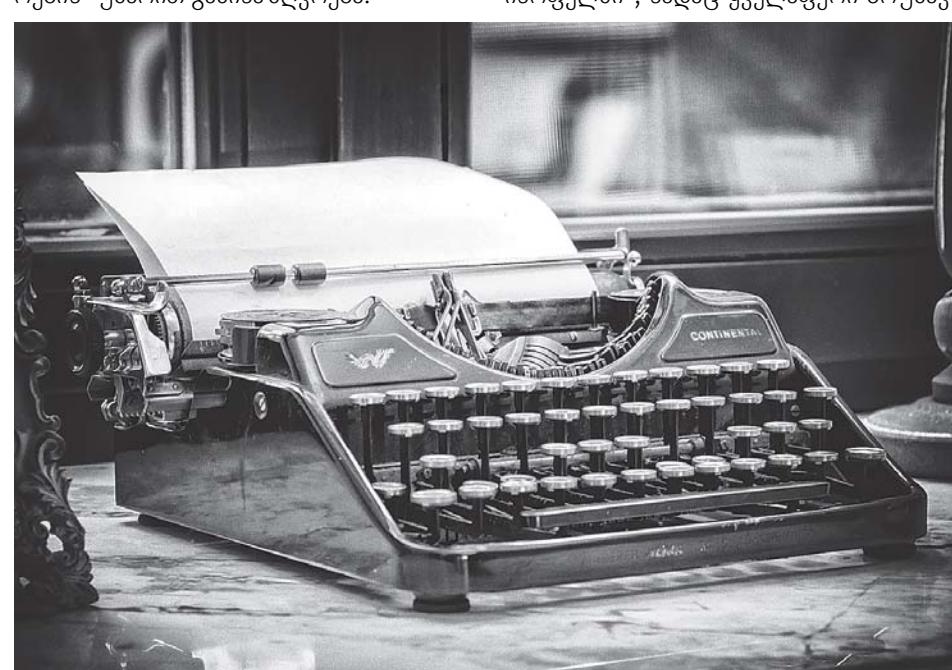
ამიტომაც ზაირა არსენიშვილი ვერ და არ წყვეტს ასე მარტივად რომანში დასმულ მსხვერპლისა და ჯალათის ერთ საარსებო სივრცეში თანამყოფობის უძველეს პრობლემას. მართალია, იგი ამხელს, მაგრამ არ განსჯის. ამის უფლებას საკუთარ თავს ვერ აძლევს. მას უფრო მნიშვნელოვნად კაცო-მოძულეობის ბუნების განჩერევა ესახება, რაშიც ორკესტრის კიდევ ერთი გამორჩეული წევრი მავედონ მონანილეობს: „პარტიულ, ეთნიკურ, ნაციონალურ სიძულვილს — ყველაზე უფრო დაუზღვის სასტიკ სიძულვილს, ერთი ძირი აქვს... ის უხსოვარი დროიდან დაბიჯებს დედამიწაზე და იბუდებს ადამიანთა გულებში, როგორც ჭია ნაყოფის გულში, ხრას, გამოჭამს და გამოფულრავს და ხდება პიროვნების გაძარცვა და დაბეჩავება...“ თუმცა ირკვევა, რომ ეს უმძიმესი ცდომილებები მაინც მიღორცოა, რაოდან პირველა არა არ მი-

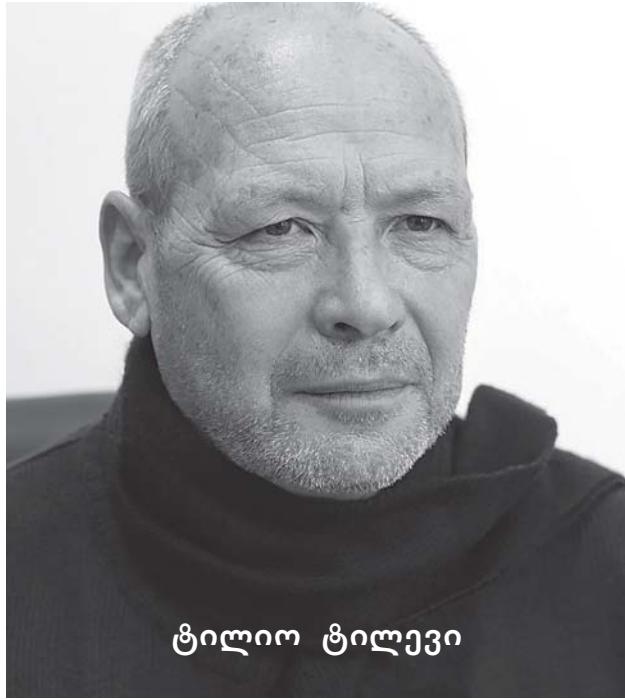
და ტრიალდება, მისი მიღწევა დროში ძლი-
ერ განელილა ჩანს. ეს მტკიცებული გადა-
ვადება კი იმითაცაა გამოწვეული, რომ
ჯერ ჩვენ უნდა გავერკვეთ, სად და რატომ
გვსურს, დამარცხებულის თუ არა, შეუ-
რაცხყოფილის კარვის დაცემა, განვსაზ-
ღვროთ „ჩვენი წილი სამყაროს... ჩვენი
წილი წუთისოფლის“ (ბებიის ისევ ის სი-
ტყვები) არეალი, ბოლომდე განვემსგავ-
სოთ იმას, ვინც ტკივილი მოგვაყენა და
ვუცადოთ, ვუცადოთ დაუსრულებლად...
ავტორს იმედი აქვს, რომ „ყველა ჩვენგან-
ში ღმერთია ისევე, როგორც ყველა მუსიკა-
ში — ბახი!“.

ზემოთ ითქვა ადამიანური არსის განჭვრეტის ზაირა არსენიშვილისეულ უნარზე, რომელიც პერსონაჟთა პორტრეტიერებაშიც ვლინდება. თუმცა უნდა ვიგულისხმოთ პორტრეტიერება არა ამ ცნების ქრესტომათიული გაგებით, არამედ მაქსიმალურად მინიმალიზებული ხერხებით. ამიტომაც საკმარისი ხდება ხოლმე რამდენიმე დეტალს მოხაზვა, ზოგჯერ პერსონაჟის მოძრაობის რიტმის გადმოცემაც კი. მაგალითად, ეჯის გარდაუვალი დაპატიმრების შიშით შეცყრობილი განოს ფორმაჟი, მისი განუწყვეტელი, ქანცგამომცლელი სირბილი ქალაქის ქუჩებში, რაც დიდი ექსპრესიისა და სულიერი კატასტროფის მოახლოების უწყუარი ნიშანი ხდება. მკითხველის მეხსიერებაში ღრმად იჭრება მევიოლინე სამუელის სახეც. ეს იმპულსური, ფხუკანი მოხუცი ებრაელი, ვიოლონჩიელის ხემის აღმა-დაღმა ტარებაში განაფული და ნაჯაფი პატარა ხელებითა და „პავშვთა სამყაროში“ ნაყიდი იაფასიანი ფეხსაცმელებით, ვერაფრით ვერ ენერება თავად მუსიკოსების მიერ „საძმო საფლავად“ წილებული ორკესტრის ეფექტულობაში. იგი მუსიკით ცოცხლობს და ჩვენი ავტორის მსგავსად, ვერ იტანს, როცა მას ხელობად აქცევებ. „ნუ მიწყენთ... სიძრით მივდივარ... სიკეთე არასოდეს ყოფილა, თქვენსავით, ჩემი მამოძრავებელი. სიკეთეს იმდენი დრო უნდა, მე კი დრო არასოდეს მქონდა. ნოტები, ნოტები, ნოტები! რა გამოვიდა აქედან, თქვენ თვითონ ხედავთ...“ — ეს უკვე სამუელის მიერ სასიკვდილო სარეცელზე წარმოთქმული სიტყვებია, რომლითაც იგი თავის კოლეგას, ჩენებს მთხრობელს, მიმართავს. ეში ხოდაროვსაის რეკვიემის რეპეტიციაზე დაპატიმრებული სამუელი სასწაულებრივად გადარჩენილი ნოტებით საკუთარ პანშვიდზე ისევ ამ ნანარმოების დაკვრას ითხოვს — ასე გამოიყურება პრინციპულობა მიუხდავად ყველათრისა „რეკვიემში“.

ოპერის ორატრში ანგრძაქტის დროს ასეთი მუსიკა იყო დასახედად კულისების კენ ქურციკივი-ით გაფრილი ახალგაზრდა და ბედნიერი ქეთუსია ორატელაშვილი (მისი სურვილი, შებლი თვითონ შეუმშრალოს დაღლილ მე-უღლეს, სიყვარულით მონიშვებული ეგზა-ლტაციაა); პარტერში გაელვებული გალა-კტიაცია); პარტერში გაელვებული გალა-კტიაცია, პოეზიის დიდ მუსიკის მატარე-ბელი მარტოკაცი, რომელთანაც გამოსა-თხოვადა თურმე, როგორც ეკუთვნოდა, არა ბახის პასკალია, არამედ ჩვეულებრი-ვი საპანაშვილი რეპერტუარი დაუკრეს (ამაზე სწორედ სამუელი წუხს); შურის ორ-ბიტიდან საბოლოოდ გასული ჭაბუკიანი, „ვერავინ რომ ვერ შეედრებოდა მშვენიე-რებით“; მოსკოვიდან საგანგებოდ გამოწ-ვეული ტენორი დოდო თორელი (ეს უთ-უოდ ზურაბ ანვალარიძეა), ლამის ბატის-ტინისა და ტიტო გობის სადარი, რომლის ხმაში მშობლიური და ზენაციონალური ინ-ტონაციები იგრძნობა, ანტიკურა ტრაგე-დის გმირივით ოპერის სცენაზე ნელგამ-ართულად მდგარი მარო თარხნიშვილი, ნიკო სულხანიშვილის „დაიგვიანეთი“ მთ-ელ სამყაროს დიდ ქართულ იმედგაცრუე-ბას რომ შესჩივის; ოდისეი დიმიტრიადი, კოლეგებისგან და კორტნილი, მაგრამ ისევ და ისევ მუსიკით გამრთელებული... ეს 30-50-იანი ნელგაბის თბილისის კულტურული ცხოვრების ფრაგმენტებია, რომელებსაც ტექსტმი ხელოვნებით აღძრული მდელვა-რებითა და ყოველდღიური შიშით სავსე ახლოინების ზოგადი ტონალურ შემოადგი-

ცრნოვრების ზუსტი ტოხალობა ძერმავეს.
და ასე დაუსრულებლად... „რეკვიეში“
(რომანის სრული სახელწოდებაა „რეკვი-
ეში ბანის, სოპრანოსა და შვილი ინსტრუ-
მენტის თვეის, ანუ ახალგაზრდა მთხზველის
პორტრეტი“) განუწყვეტლივ ჩნდება ახალ-
ახალი საფიქრალი, მაგრამ ისე, რომ სულ
უფრო მეტ მნიშვნელობას იძენს ცოცხალი
მუსიკა და ცოცხალი ურთიერთობები.

ტილიო ტილევი

ცვლილი არაფრთხოების

ნადი. ნასვლისას ნუდარ მეტყვი სიტყვას „მშვიდობით“.

იქ არაფერი ჩარჩენილა. აზრი არა აქვს არაფერს და აღარც არსებობს არაფერი. არაფერია არაფერში.

მხოლოდ ოქროს შემოდგომაა, მზით რომ გვაცდუნებს.

მხოლოდ სახლები, ხეები და შარაგზებია, სხვა არაფერი.

არაფერი, ჰაერის გარდა.

არაფერია, არაფერია, არაფერია...

არაფერია, დროდადრო ხომ ვერარობთ ამასაც.

მარტობა

ვმარტობ, როგორც მონუმენტი მივიწყებული განშორების მატიანეში — ვმარტობ ყველა ფანფარას და გამარჯვებულთა მოზეიმე როკვის გარეშე... და შენ გარეშე, ატლანტიდავ, სადღაც გამქრალო კონტინენტო სიყვარულისა...

ქველი პალტოს უკილველესი კანონი

გადაწყვდები შემოდგომის ჯიბეში ზოგჯერ დიმილებს - ხსოვნას გარდასული ფოთოლცვენების...

ზღვა

შენ დამტოვებ შემოდგომაზე... და ვიდრე ცირულ სულს შესცეკრი, ლეღვის ფოთოლზე შენს ხატებას ამოჭრის ქარი, იმ მნარე ხილის არმატით, ტუჩზე რომ შეგრჩა, ვერცხლის და დროის აბლაბუდით გარემოცული.

სევდას გვასწავლის შემოდგომა.

გამიცხადდები ადამიანთა და კუნძულთა სახელებითურთ და ყურეც შენში იხმაურებს ტალღის დგაფუნით. ზღვა — შეძლებს კი იგი უშენობას?

შენ ჩამოხვალ შემოდგომაზე, მაგრამ საკუთრივ სიყვარულსაც დაღად შერჩება ეს არყოფნა ამდენიანი.

თანამედროვე ბულგარელი პოეტი ტილევი ექვსი პოეტური კრებულის ავტორია, ესენია: „არასეზონური დრო“ (1992), „გონების ძილი“ (1999), „ერთი ოქტავა წვიმაზე“ (2002), „მეფე არტური და ჩემი სხვა ძმები“ (2008), „ლექსები განდობილებზე“ (2012) და „შენი მოლოდინის სუნთქვა“ (2019). მისი ლექსები თარგმნილია ესპანურ, სლოვაკურ, თურქულ, არაბულ, ინგლისურ, ბერძნულ ენებზე, შესულია ბულგარულ და უცხოურ ანთოლოგიბში.

ტილიო ტილევის ლექსებში ხშირია სიჩუმის, მარტობის, ძილის, სიკვდილის სახეები, ამიტომ სამშობლოში მას „მარტობის პოეტს“ ეძახიან. ამასთან დაკავშირებით, პოეტი რუმენ დენევი აღნიშნავს: „ტილევის პოეზია იმის დასტურია, რომ ზოგჯერ დუმილის მოსმენაც შეიძლება, თუკი ნამით შევერდებით პოეტის სუნთქვის ორჩაბას შორის და გული სიყვარულის ერთ ტაქტს გასცდება“.

ამჟამად ტილიო ტილევის უნივერსიტეტის გაზეთის მთავარი რედაქტორია.

სიტყვები

დუმილის და გლოვის სიტყვებო, მენატრებით დიდი ხანია. ტრფობის სიტყვებო, მასხივოსნებთ, როგორც ყოველთვის — რადგანაც ვიცი, ის ქალები, მზერაში რომ ლიმილი უკრთით, სადღაც მდარდობენ.

კოსმოგონიაზ

ეს შორეული სხეული, სიყვარულისა და ქარის შექმნილი, ცხადყოფს, რომ დაბრუნდები და აქ ხარ — ორი სახვადასხვა რამეა. დარჩი სათავედ მდინარისა — ის ჰიმნივით მაღლა მიიწვეს.

ახალი ახელოზთათვის

ო, მშვენიერი წყურვილია შემეცნებისთვის... და ვიმეორებ დაუზინებით — ზლურბლს მიღმა ჩემი ბავშვობის თუ მესიერების, იმის მიღმა, აქ რომ ვერ პპოვებ — ბრაილის შრიფტით იკითხება რაც შენს სხეულზე — თვალისმომჭრელი ასოები თვალახელილ ანგელოზთათვის.

ზაფხულის რომანი

ის მოდის — ციდა საოცრება, თვალებით, მწვანედ რომ ყვავიან, ცეკვავენ კიდეც. ის მოდის, ლალად მოკისესე ხვდება ეთერი. ამ ზაფხულს თითქოს არ ექნება არასდროს ბოლო. ის მოდის, მოღის ღამესავით პირმშვენიერი, მოყვავილე თვალებით მკოცნის და მოკაშვაშე მზედ ენთება მისი სახელი.

თარგმანი როგორი გვასხა

ლიტერატურული კონკურსი „სევიტორი“

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო მუზეუმი და საჩხერის მუნიციპალიტეტის მერია აცხადებენ ლიტერატურულ კონკურსს — „სხვიტორი“.

კონკურსი ფართომასშტანია. მასში მონანილების მიღება შეუძლია საქართველოსა და უცხოეთში მცხოვრებ ყველა მოქალაქეს. საკონკურსოდ დაიშვება გამომცემლობებისა და ლიტერატურული პერიოდიკის მიერ 2022 წელს ნაბეჭდი სახით გამოქვეყნებული ლიტერატურული ნანარმოებები. კონკურსის დანიშნულებაა დააფასოს შემოქმედებითი ინტელიგენცია, ნაახალისოს ახალგაზრდები, ხელი შეუწყოს ახალი ტალანტების გამოვლენას, ლიტერატურული პერიოდიკისა და გამომცემლობათა მოტივაციის ამაღლებას.

პრემია „სხვიტორი“ გაიცემა შემდეგ ნომინაციებში:

ნლის საუკეთესო კრებული/პოეტური ციკლი — 500 ლარი; პროზა

ნლის საუკეთესო წიგნი/ნანარმოები — 500 ლარი; პრიზიკა, ესეის ციკლი

ნლის საუკეთესო წიგნი/სტატიები — 500 ლარი; საყმანვილო ლიტერატურა

ნლის საუკეთესო საბავშვო წიგნი/ნანარმოები — 500 ლარი.

გარდა აღნიშნული ლიტერატურული პრემიებისა, დაწესდა „აკაკის მედალი“ — 1000 ლარი.

„აკაკის მედალი“ გაიცემა აკაკის შემოქმედების კულევასა და კულტურულ, სამეცნიერო-საგანმანათლებლო საქმიანობაში განვითარებისათვის, ასევე მუზეუმის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განმტკიცებაში შეტანილი წვლილისათვის.

ლაურეატთა დაჯილდება 21 ივნისს, სხვიტორში, აკაკის დაბადების დღეს.

საკონკურსო მასალების გამოგზავნა აუცილებელია როგორც ნაბეჭდი, ისე ელექტრონული სახით.

მასალები მიიღება 2023 წლის 31 იანვრის ჩათვლით.

საკონკურსო მასალები (ნაბეჭდი სახით) იგზავნება შემდეგ მისამართზე: 4000, საჩხერის მუნიციპალიტეტი, სოფ. სხვიტორი. ს.ს.ო.პ. აკაკი წერეთლის სახელმწიფო მუზეუმი (ლიტერატურული კონკურსისათვის — „სხვიტორი“).

ელექტრონული ვერსია იგზავნება მისამართზე: asmatiashvili@yahoo.com

საკონტაქტო ტელეფონი: 577 97 79 70.

ლიტერატურული გაზეთი

საქართველოს კულტურისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო
საქართველოს მთავრობის სახლი

რედაქტორი ირაკლი ჯავახაძე
რედაქტორის მოადგილე ურია შერაზადიშვილი
ურნალისტი თამარ ურული

მობ.ტელ.: (577)742277;(599)269852; e-mail: litgazeti@yahoo.com

ISSN 2346-7940

